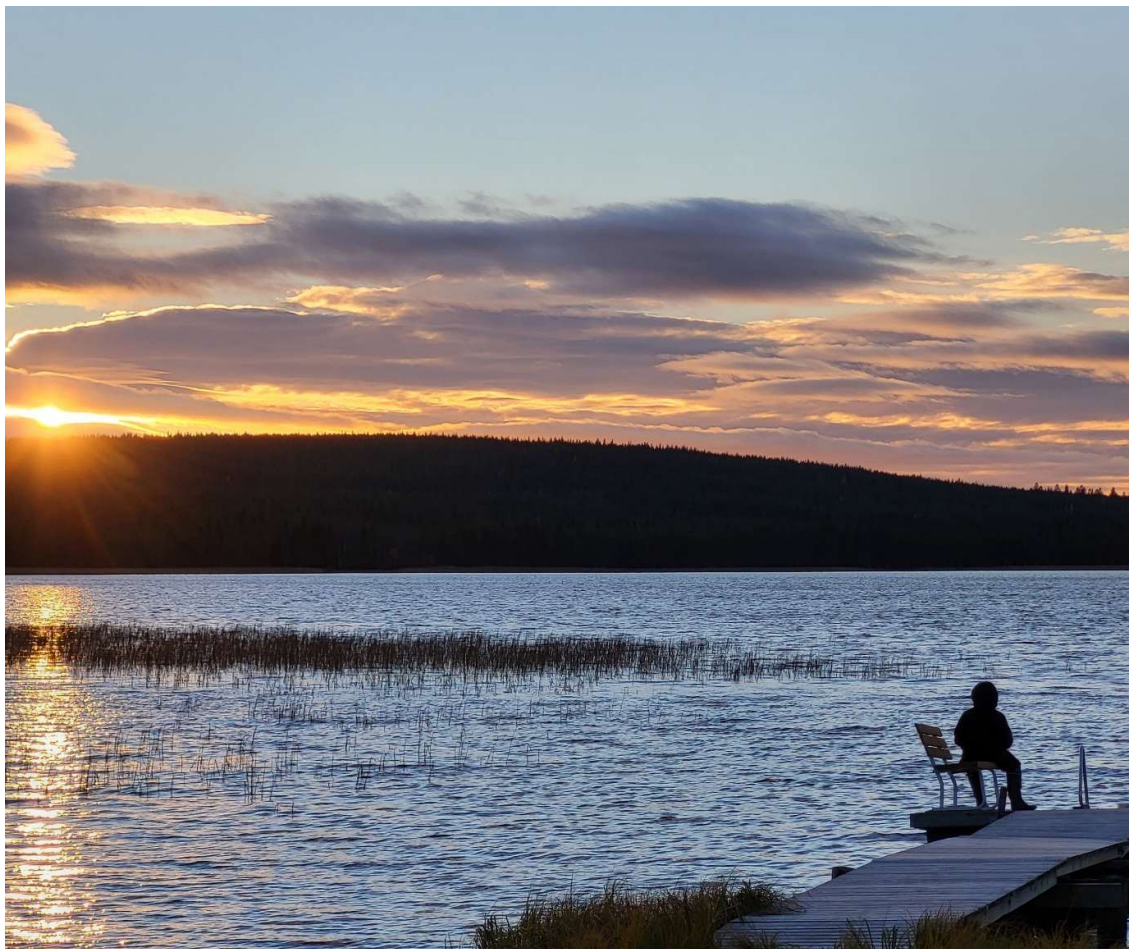

Toimintasuunnitelma 2024

Leader Tunturi-Lappi ry

Kuva: Ella-Noora Kauppinen

1. Toiminnan tarkoitus	2
2. Tavoitteet	3
2.1. Alueellisen yhteistyön tavoitteet ja sidosryhmätyöskentely	3
3. Yhdistyksen hallinto ja toimisto	4
4. Toiminta	5
4.1. Toiminnan painopisteet vuodelle 2024	6
5. Tiedottaminen	7
6. Talousarvio vuodelle 2024	7

1. Toiminnan tarkoitus

Leader Tunturi-Lappi ry (LTL ry) on Tunturi-Lapin maaseudun kehittämisyhdistys, Leader-toimintaryhmä. Yhdistyksen tehtävänä on toimia maaseudun ja alueen kehittäjänä sekä rahoittajana Enontekiön, Kittilän, Kolarin ja Muonion kuntien alueella.

LTL ry toteuttaa EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) rahoituskauden 2023–2027 kansallista strategista suunnitelmaa sekä toimintaryhmän omaa paikallista kehittämisohjelmaa *Tarinoiden Tunturi-Lappi*. Toimintaryhmälle EU:n ohjelmakaudelle 2023–2027 Maa- ja metsätalousministeriöstä haettu rahoituskehys (sisältää EU, valtio, kunta ja yksityinen rahoitus) on 5 651 281,54 euroa, josta toimintarahen osuus on 873 333 euroa. Varat kohdennetaan alueen yritysten ja kylien kehittämiseen huomioiden alueiden välinen yhteistyö ja siihen liittyvä hanketoiminta.

Leader Tunturi-Lappi ry:n tärkeimmät tehtävät ovat tiedottaminen ja innostaminen, jalkautuminen, opastaminen ja rinnalla kulkeminen sekä mahdollistaminen. Toiminnan tarkoitus on aktivoida ja neuvoa paikallisia toimijoita Maaseuturahaston hankkeiden valmistelussa ja toteuttamisessa sekä viranomaisten kanssa asioimisessa. Leader-toimintatapa on osallistava ja toimintaryhmän päätöksenteko perustuu hallituksen kolmikantaedustukseen, jossa mukana ovat Tunturi-Lapin kuntien jäsenet, yhdistysten ja yrityksiä edustavien järjestöjen edustajat sekä kylien asukkaat. Tunturi-Lapin seutukunnan Leader-toiminta etenee erityyppisten hankkeiden kautta ja rahoitettavat hankkeet valitaan niiden vaikuttavuuden ja ohjelmanmukaisuuden perusteella. Rahoitukseen pääsevien hankkeiden valinnan suorittaa Leader Tunturi-Lappi ry:n hallitus.

Keskeistä Leader-toiminnassa on vuorovaikutuksen rakentaminen toimintaryhmän, alueen asukkaiden ja muiden järjestöjen sekä sidosryhmien kesken. Leader-toimintaryhmä on enemmän kuin neuvontajärjestö ja rahoittaja. Se rakentaa toiminta-alueensa yhteistyösuhteita ja kerää toimija- ja toteuttajatahoja kehittämisteemojen ympärille. Leader-ryhmissä arvostetaan paikallisuutta ja kylätoimintaa pidetään usein paikallisen kehittämisen alkulähteenä. Ruohonjuuritason vaikuttaminen ja tiedonjakaminen ovat yksi Leader-toiminnan perusajatuksista. Monipuolinen hankeosaaminen on Leader-toiminnan tärkeä työkalu ja samanaikaisesti toimintaryhmät ovat hyviä tunnistamaan hankemahdollisuuksia toiminta-alueillaan. Leader-hankkeilla on usein vaikutusta suoraan alueen yhteisöllisyyden kehittämiseen. Leader pyrkii myös vahvistamaan yhteisöjä ja periaatteidemme mukaan hyvinvoiva elinkeinollinen toimintaympäristö tarvitsee yhteisöllisyyttä ja pysyvää asutusta. Kun asiakaspohja ja kylät ovat vahvoja, myös liiketoiminnalle on paremmat edellytykset.

Leader-työ kattaa suuren osan koko Euroopan maaseutualueista. Leader-toiminnan keskeisistä tavoitteista EU:n tasolla on maaseutualueiden toimijoiden kansainvälisyyden lisääminen ruohonjuuritasolla. Kansainvälisen ulottuvuuden avulla tarkoituksena on oppia ja vuorovaikutuksen kautta saada tietoa käytännön esimerkeistä; kuinka yhteistä eurooppalaista maaseutua voidaan vahvistaa ja työmahdollisuuksia lisätä. Leader-toimintatapa toimii myös kansainvälisissä hankkeissa ja ongelmanratkaisuissa samalla tavoin kuin kansallisestikin.

2. Tavoitteet

Leader Tunturi-Lappi ry:n kehittämissuunnitelma eli -strategia ohjelmakaudelle 2023 – 2027 on vahvistaa paikallisia elinkeinoja, yrittäjyyttä, ja edistää uusien työpaikkojen luomista erityisesti kyliin. Uuden ohjelmakauden paikallisen kehittämisen painopistealueet ovat:

1. Saavutettavuutta lisäävä osaaminen
2. Arktinen viisaus ja perinteet
3. Kestävät ratkaisut
4. Liikettä kyliin

Kylien kestäväällä kehittämisellä, yhteistyöllä ja paikallisuudella on uudella ohjelmakaudella entistä suurempi merkitys. Muita kehittämistoiminnan painopisteitä saavutettavuus ja Liikettä kyliin -teema, joka sisältää mm. lähiliikuntapaikkojen, sivukylien paikallisen liiketoiminnan ja kylien tarinoiden kehittämisen. Yksi tärkeä kehittämisstrategian painopiste on myös arktinen viisaus ja perinteet, joka liittyy Tunturi-Lapin olemassa olevaan tietoon, kulttuuriin ja vanhojen oppien tuomiseen tähän päivään. Strategian läpileikkaavia teemoja ovat paikallisuus, innovatiivisuus, saavutettavuus, tasa-arvo, digitalisaatio, kestävä kehitys ja ympäristö.

Toiminnan tavoitteena on kehittämissuunnitelman mahdollisimman hyvä toteutuminen eri painopisteiden ja niiden toimenpiteiden välillä sekä uusien avauksien käyntiin saattaminen alueen hyväksi. Kehittämissuunnitelman vahvuudet ovat alueen kylissä, joiden säilyttäminen elinvoimaisina ja houkuttelevina paikkoina olla, elää ja yrittää on ryhmän ylätavoite. Lisäksi jokaisella painopisteellä on omat määrälliset ja laadulliset tavoitteensa.

Leader Tunturi-Lappi ry tiedottaa kehittämissuunnitelmansa tarjoamista mahdollisuuksista ja toimintansa tuloksista eri tavoin. Hyvä työ ruokkii itseään ja innostaa toimijoita uusiin ponnistuksiin. Ajantasaisen tiedon tuottaminen oman toiminnan tuloksista on tärkeää. Näin voidaan priorisoida toimenpiteitä ja antaa tarpeellista tietoa toiminnasta sidosryhmille ja tahoille, jotka tukevat Leader-toimintaa. Hyvillä esimerkeillä voidaan lisätä hankeideoita ja -jatkumia alueella ja innostaa hanketyöhön myös uusia toimijoita. Toiminnan tuloksia mitataan ja arvioidaan ministeriön ohjeistuksen mukaisesti vuosittain. Näin myös mahdolliset korjausliikkeet ohjelmassa ovat mahdollisia, mikäli tarvetta sellaiseen havaitaan.

2.1. Alueellisen yhteistyön tavoitteet ja sidosryhmätyöskentely

Leader Tunturi-Lappi ry tekee yhteistyötä sidosryhmien kanssa laaditun kehittämissuunnitelman linjauksen mukaisesti. Tärkeimmät yhteistyökumppanit ovat Tunturi-Lapin kunnat, Tunturi-Lapin Kehitys ry, Lapin ELY-keskus, Lapin liitto, ProAgria Lappi ja Tunturi-Lapin TE-toimisto sekä seudullisen yrityspalveluverkoston jäsenet, jonka osana myös Leader Tunturi-Lappi ry on. Verkostossa tehtävänämme on mm. hankeneuvonta, hankkeiden suunnittelu ja toteutus sekä rahoitus. Seudullisen yrityspalveluverkoston (SYP) tehtävänä on

asiakkaiden neuvonta sekä ohjaus ja tässä työssä Leader Tunturi-Lappi ry pyrkii toteuttamaan oman tehtävänsä mahdollisimman hyvin ja asiakaslähtöisesti linjassa yhteisesti sovittujen toimintatapojen kanssa.

Vuoden 2024 tärkeimpiä tavoitteita ovat toimintaryhmän uuden strategian tiedottaminen ja sen mukaisten uusien hankkeiden rahoittaminen. Lisäksi ohjelmakauden toisena vuonna laaditaan suunnitelmat koko ohjelmakaudelle sekä ymmärrettävät mittarit strategian toteutumisen seurantaan. Tavoitteena on verkostoitua yhä tiiviimmin Tunturi-Lapin ja koko Lapin toimijoiden kesken sekä ulottaa hanketoiminta kansainvälisiin yhteistyökumppaneihin. Lisäksi tavoitteena on verkottaa hankehakijoita keskenään ja käynnistää toimijoiden välisiä yhteistyöhankkeita.

Maakunnallista yhteistyötä vahvistetaan edelleen muiden Leader-ryhmien sekä sidosryhmien kanssa. Yhteistyön tavoitteena on toiminnan näkyvyyden parantaminen, hyvien käytäntöjen etsiminen ja soveltaminen sekä yhteisen osaamisen lisääminen ja sen hyödyntäminen koko Lapin Leader-toiminnan hyväksi. Alueen toimintaryhmät ovat syksyllä 2022 allekirjoittaneet paikallisen kehittämisen kumppanuussopimuksen, jossa määritellään yhteistyötä ja työnjakoa Lapin toimintaryhmien kesken. Ohjelmakaudella 2023-2027 pyritään toteuttamaan yhä enemmän hankkeita laajemmalla kokonaisuudella useamman Lapin Leader-ryhmän alueella sekä hyödyntämään uutta alueviestijämallia.

Kansainvälisen toiminnan osalta Leader Tunturi-Lappi ry:n tärkeimpiä yhteistyökumppaneita kuluvalle ohjelmakaudella ovat erityisesti Pohjois-Ruotsin Leader-ryhmät, mm. Leader Tornedalen ja niiden sidosryhmät, Tornionlaakson neuvosto sekä Pohjois-Norjan alueelliset toimijat.

3. Yhdistyksen hallinto ja toimisto

Leader Tunturi-Lappi ry:n asioita ja sille määrättyjä tehtäviä hoitaa hallituksen lisäksi kaksi palkattua työntekijää: toiminnanjohtaja ja hankeneuvoja. Toiminnanjohtaja vastaa käytännön Leader-työstä, koordinoi operatiivista toimintaa, hoitaa tiedotuksen ja valmistelee hallituksen käsittelyyn tulevat hankkeet. Toiminnanjohtaja vastaa vuosittaisesta talouden suunnittelusta, yhteydenpidosta sidosryhmiin ja seuraa toteutettavien hankkeiden vaikuttavuutta suhteessa tavoitteisiin. Hankeneuvojan työtehtäviä ovat hankehakemusten käsittely, hankeneuvonta ja maksatusten valmistelu ja neuvonta. Tehtävä sisältää Leader Tunturi-Lappi ry:n toimintaan kuuluvat toimisto-, raportointi- ja yhteyshenkilötehtävät. Hankeneuvoja vastaa yhdistyksen talouden ja Leader-ohjelman talousseurannasta ja kehyksen sidontatilanteesta. Henkilökuntaan tulee kuulumaan myös mahdollisten uusien omien hankkeiden henkilöstöä.

Yhdistyksen hallitukseen kuuluu puheenjohtajan lisäksi 11 muuta hallituksen jäsentä, jotka on valittu kolmikantaperiaatteen (paikallinen julkinen hallinto, yhteisöt, maaseudun asukkaat) mukaisesti. **Hallituksen puheenjohtajana toimii ----.** Hallituksen esittelijänä toimii pääsääntöisesti toiminnanjohtaja ja sihteerinä hankeneuvoja. Hallitus kokoontuu noin 10 kertaa vuodessa. Yhdistyksen konkreettinen toimisto sijaitsee Kittilän vanhalla kunnantalolla, mutta rakennuksessa vaikuttavan haitallisen sädesieniongelman vuoksi toimiston sijainti tulee muuttumaan vuoden 2024 aikana. Koko seutukunnassa liikutaan jatkuvasti ja työntekijät hyödyntävät myös etätyötä mahdollisuuksien mukaan.

4. Toiminta

Uudella ohjelmakaudella hankerahoitusta voi hakea kehittämishankkeisiin ja yleishyödyllisiin investointihankkeisiin. Yritysten hankemuotoja kaudella ovat yritystoiminnan käynnistäminen liiketoimintasuunnitelmaan perustuen, yritystoiminnan kehittäminen sekä yritysten investoinnit. Käynnistämiseen kuuluvia tukimuotoja ovat yrittäjyyskokeilu, omistajanvaihdon suunnittelu, osa-aikaisen ja päätoimisen yrittämisen käynnistäminen, sekä maatalouden kokeilutuki. Kehittämiseen kuuluvat yritystoiminnan suunnitteluvaihe, yritystoiminnan valmisteluvaihe ja yritystoiminnan kehittämisvaihe. Investoinneista voidaan edelleen rahoittaa aineellisia ja aineettomia investointeja sekä lisänä tälle ohjelmakaudelle rahoitetaan myös yritysten energiainvestointeja.

Uuden ohjelmakauden alkaessa rahoituskatkon jälkeen tarpeita hankerahoituksiin sekä yleishyödyllisillä että yritystoimijoilla on erityisen paljon. Rahoitusten päättymisen jälkeen nousseita hankeideoita ei automaattisesti rahoiteta. Uuden strategian mukaisuutta sekä uusien rahoitusvälineiden toimivuutta tullaan arvioimaan tarkasti jokaisen hankkeen kohdalla. Hankehakujen hitaan avautumisen myötä työ jatkuu samojen päätavoitteiden mukaisesti kuin ensimmäisenä vuonna. Kuitenkin toimintaryhmän tärkein tehtävä jo ennen tätä sekä koko vuoden ajan on tiedottaa uudesta strategiasta ja uusista rahoitusvälineistä. Pyrimme aktivoimaan hyviä ja vaikuttavia hankkeita sekä ehkäisemään turhaa työtä sellaisten hankehakemuksien osalta, jotka eivät enää toteuta paikallista kehittämisohjelmaa.

Paikallisia yhteisöjä tuetaan mahdollisuuksien mukaan edistämällä erityisesti kuntien ja kylien sekä kylien eri toimijoiden ja kylien välistä yhteistyötä. Kylien yrityksiä ja yhdistyksiä aktivoidaan myös aloittamaan hankkeita, joiden avulla ne voivat tuotteistaa ja markkinoida paikallista palvelutarjontaa täydentäviä palveluita ja luoda kontakteja painopistekohtaisiin uusiin verkostoihin.

Saavutettavuutta lisäävä osaaminen -painopisteen toteutuksen käynnistäminen vaatii tietoa sivukylien palveluvajeesta. Pohjaa tälle työlle luo toukokuulle 2023 saakka käynnissä ollut Älykkäät kyläverkot -hanke sekä vuodelle 2024 jatkuva Koti meän perältä -hanke. Älykkäät kyläverkot -hankkeen jatkona vuosina 2023-2025 on tarkoitus toteuttaa Valokuidulla elämää ja turvaa Lapin kyliin -tiedonvälityshanketta. Lisäksi painopisteen tavoitteet vaativat aktiivista verkostoitumista oppilaitosten kanssa.

Arktinen viisaus ja perinteet -painopisteen toteutus aloitetaan aktivoimalla perinne-elinkeinoja sekä kulttuuritoimijoita. Aktivoinnissa hyödynnetään olemassa olevia verkostoja, joita ovat poronhoidon toimialalla Tunturi-Lapin palkiset samassa kaarteessa -hankkeessa luotu seitsemän paliskunnan verkosto sekä kulttuurialan osalta Tunturi-Lapin taide- ja kulttuurialan toimintaympäristön kartoitus -esiselvityshankkeen tunnistama verkosto.

Kestävät ratkaisut -painopiste vaatii niin ikään uutta tietoa. Erityisesti ympäristöasioissa tehdään yhteistyötä Lapin Leader-ryhmien sekä ELY-keskuksen kanssa. Hankkeiden kestävyys arviointiin tarvitaan ohjeistuksia ja mahdollisesti uusia linjauksia, joista tiedotetaan hakijoita.

Liikettä kyliin -painopisteellä on eniten tunnistettuja tarpeita. Hankehakemuksia voidaan odottaa tähän teemaan jopa ilman aktivointia. Tässä painopisteessä pyritään erityisesti lisäämään kylien välistä yhteistyötä. Toimintaryhmä verkottaa keskenään yhteisiä tarpeita omaavia kyliä ja kannustaa yhteisiin hankkeisiin.

Yhdistyksen edustajia osallistuu erilaisiin sekä kansallista että kansainvälistä toimintaa tukeviin ja kehittäviin yhteistyötilaisuuksiin alueellisesti ja valtakunnallisesti. Hallitukselle järjestetään koulutusta Leader-toimintatavasta, viestinnästä sekä hallitustyöskentelystä mahdollisuuksien mukaan. Tavoitteena on oppia myös Lapin muilta Leader-ryhmiltä toimintatapoja sekä käytäntöjä, joita voisi soveltaa omassa työskentelyssä. Hallinnollisen toiminnan tukena yhdistyksen edustajia osallistuu myös valtakunnallisiin kouluksiin sekä sidosryhmätyöskentelyyn ja aloittaa tänä vuonna toimintaryhmän toimien vaikuttavuuden arvioinnin.

Leader Tunturi-Lappi ry esittelee edelleen toimintaansa, uutta strategiaa, rahoitusmahdollisuuksia ja rahoitettuja hankkeita alueen kyläyhteisöille, yhdistyksille, järjestöille ja yrityksille sekä sidosryhmille suunnatuissa tilaisuuksissa. On tärkeää, että yhdistyksen tunnettuus alueella vahvistuu ja uudet toimijat saavat tietoa erilaisista rahoitusmahdollisuuksista esimerkkien avulla. Tunturi-Lapissa toimintaryhmän tulee entisestään tiivistää yhteistyötä ja tehtäviä alueellisten toimijoiden kanssa ja niiden verkostoissa.

4.1. Toiminnan painopisteet vuodelle 2024

Strategiatyö

- Jatketaan uuden strategian tiedottamista
- Seurataan strategian toteutumista tehtyjen mittareiden avulla

Hanketoiminta

- Käyttäjien opastaminen ja neuvominen sähköiseen Hyrrä-järjestelmään
- Hanketoimijoiden opastaminen maksatuksissa sekä muissa hankevaiheissa
- Hakijoiden opastaminen ohjelmakauden uusiin säädöksiin, rahoitusvälineisiin ja tavoitteisiin
- Aloitetaan Älykkäät kyläverkot -hankkeen jatkohanke Valokuidulla elämää ja turvaa Lapin kyliin - tiedonvälistyshanke
- Aloitetaan WYNE-hankeen jatkohanke Arktinen viisaus päähakijana yhteistyössä TLK ry:n ja TuTu:n kanssa
- Viedään Koti meän perältä -hanke loppuun

Aktivointi- ja tiedotustoiminta

- Leader Tunturi-Lappi ry:n toimintaa ja strategiaa esitellään kyläyhteisöille ja järjestöille erilaisten tapahtumien ja tilaisuuksien yhteydessä sekä kuntapäätäjille kunnan tilaisuuksissa
- Hanketoiminnan mahdollisuuksia esitellään eri toimijoille ja aktivoidaan omaehtoiseen kehittämistyöhön
- Järjestetään uuden strategian tiedottamiseen liittyviä tilaisuuksia
- Aktivoidaan alueen toimijoita hyödyntämään NuorisoLeader-rahoitusta

Sidosryhmätyö

- Henkilöstön, hallituksen ja kuntien yhteistyön ja yhteisymmärryksen vahvistaminen
- Kylä-kunta- sekä kylien välisen yhteistyön edistäminen
- Paikallisen kehittämisen vahvistaminen Tunturi-Lapin seutukunnassa ja Lapissa
- Osallistutaan aktiivisesti sidosryhmien hankkeiden ohjausryhmiin sekä hanketyöhön
- Osallistutaan aktiivisesti sidosryhmien tilaisuuksiin alueellisesta näkökulmasta

Kansainvälinen toiminta

- Kansainvälisen hankeosaamisen lisääminen toimintaryhmässä ja verkostojen vahvistaminen uusien kv-hankkeiden kautta erityisesti Ruotsin kanssa
- Edesautetaan kansainvälisten kyläystävyyksien löytymistä
- Luodaan pohjaa kv-hankkeiden toteuttamiselle uudella ohjelmakaudella

5. Tiedottaminen

Alkavalla ohjelmakaudella Lapin Leader-ryhmien sekä Lapin ELY-keskuksen yhteistä viestintää hoidetaan uudella alueviestijämallilla. Leader Tunturi-Lappi ry:n WWW-- ja Facebook-sivuilla tiedotetaan ajankohtaisista asioista ja tapahtumista. Yhdistys pyrkii syöttämään paikallislehdille tietoa ja uutisia julkaistuista hankkeista ja julkisista aiheista sekä toiminnasta yleensä ja ohjeistamaan myös hanketoimijoita omaehtoiseen viestintään ja tiedottamiseen. Paras tapa saada tieto kulkemaan ja mielenkiintoiseksi on tuoda esimerkit esille toteuttajien kautta, samaistuminen ja käytäntö tuovat esimerkit lähemmäksi toimijoita. Yhdistyksellä on sisäiseen viestintään käytössään sähköpostit sekä WhatsApp-ryhmä.

Hankehakuun ja menettelytapoihin liittyvä tiedottaminen on esillä myös yhdistyksen www-sivuilla. Yhdistyksen jäsenille esitellään syys- ja kevätkokouksissa toimintasuunnitelma ja -kertomus, jotka käsittelevät yhdistyksen toimintaa.

6. Talousarvio vuodelle 2024

Jäsenmaksutulot 2024

Kunta	40 €
Yhdistys, yhteisö, säätiö, yritys	35 €
Perhe	25 €
Yksityinen henkilö	15 €

Jäsenmaksuilla kerätään noin 2 300 euron tulot, joilla katetaan yhdistystoiminnasta aiheutuvat kulut ja mahdollisista hanketoiminnasta aiheutuvat hyväksymättömät kulut.

Jäsenmaksujen keräämistä tehostetaan edelleen tiedottamalla jäsenmaksuista mm. Facebookissa ja eri tilaisuuksien yhteydessä. Uudet hankehakijat pyritään saamaan myös jäseniksi. Leader Tunturi-Lappi ry toteuttaa myös omia, toimintarahan ulkopuolisia hankkeita, joilla pyritään turvaamaan toiminnan rahoitus erityisesti siirtymäkaudella.